

**Direcția Generală Educație Timpurie,
Învățământ Primar și Gimnazial
Direcția Generală Învățământ Secundar
Superior și Educație Permanentă**

Nr. 26651/14.02.2019

Aprob.

**SECRETAR DE STAT,
Ionel - Florian LIXANDRU**

Florian

PROCEDURĂ

cu privire la asigurarea condițiilor de egalizare a șanselor pentru elevii cu deficiențe de vedere/deficiențe de auz/tulburare de spectru autist/tulburări specifice de învățare care susțin examenele naționale: evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și examenul național de bacalaureat - sesiunea 2019

1. DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. (1) Prezenta procedură este elaborată în baza prevederilor art. 31 din Metodologia de organizare și desfășurare a evaluării naționale pentru elevii clasei a VIII-a, în anul școlar 2010-2011, aprobată prin Ordinul MECTS nr. 4801/31.08.2010, valabilă și pentru evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a – 2019, conform prevederilor OMEN nr. 4813/29.08.2018 și ale art. 91 din Metodologia privind organizarea și desfășurarea examenului de bacalaureat-2011, aprobată prin Ordinul MECTS nr. 4799/31.08.2010, valabilă pentru examenul de bacalaureat național – 2019, conform prevederilor OMEN nr. 4830 /30.08.2018.

(2) Scopul specific al procedurii este de a pune la dispoziția comisiilor responsabile un cadru procedural unitar pentru asigurarea condițiilor de egalizare a șanselor pentru elevii cu deficiențe de vedere/deficiențe de auz/tulburare de spectru autist care susțin examenele naționale: evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și examenul național de bacalaureat - sesiunea 2019 și pentru optimizarea condițiilor de organizare și desfășurare a examenelor naționale în care sunt implicați acești elevi.

(3) Prevederile prezentei proceduri se completează cu prevederile generale ale Metodologiei de organizare și desfășurare a evaluării naționale pentru elevii clasei a VIII-a, în anul școlar 2010-2011, prevăzută în Anexa 2 la Ordinul MECTS nr. 4801/31.08.2010, ale OMEN nr. 4813/29.08.2018 privind organizarea și desfășurarea evaluării naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a în anul școlar 2018-2019, respectiv ale Metodologiei de organizare și desfășurare a examenului de bacalaureat – 2011, prevăzută în Anexa 2 la OMECTS nr. 4799/2010 și ale OMEN nr. 4830/30.08.2018 privind organizarea și desfășurarea examenului de bacalaureat național – 2019, precum și cu prevederile tuturor instrucțiunilor/procedurilor

elaborate de Comisia Națională de Organizare a Evaluării Naționale, respectiv de Comisia Națională de Bacalaureat pentru sesiunile de examen din anul 2019.

(4) Procedura se aplică de către Comisiile județene/a municipiului București de Organizare a Evaluării Naționale, respectiv de Comisiile de Bacalaureat județene/a municipiului București, comisiile din centrele de examen/unitățile de învățământ, comisiile din centrele zonale de evaluare, precum și de unitățile de învățământ preuniversitar care școlarizează elevi în clasa a VIII-a, respectiv în clasele a XII-a/a XIII-a.

2. DESCRIEREA PROCEDURII

Secțiunea 1 –Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice deficienței de vedere

Art. 2 Elevii cu deficiențe de vedere, își vor exprima, în scris, înainte de simularea examenelor naționale, opțiunile referitoare la modalitatea de accesibilizare a subiectului (scriere obișnuită, scriere obișnuită cu caractere mărite, scriere braille, profesor asistent pentru citirea subiectelor), precum și modul de redactare a subiectelor (braille, scriere obișnuită, cu mijloace tehnice, profesor asistent). Opțiunile vor fi transmise comisiei din centrul de examen.

Art. 3. Transmiterea subiectelor de examen se va realiza, în funcție de gradul deficienței de vedere, astfel:

- a) Asigurarea subiectelor în scriere obișnuită și cu caractere mărite se realizează de către comisia din cadrul centrului de examen sau, după caz, de subcomisia din centrul de examen, prin transpunerea automată a subiectului din format A4 în format A3, prin intermediul unui copiator.
- b) Multiplicarea subiectelor în sistem de scriere braille se realizează de către comisia din cadrul centrului de examen sau, după caz, de subcomisia din centrul de examen, pe imprimante specializate braille, prin intermediul unor programe software specializate, prin scanare sau prin transpunerea manuală a textului după dictare/ prin aducerea subiectului în format electronic. Elevii cu deficiență de vedere care solicită susținerea examenelor naționale prin utilizarea sistemului braille primesc subiectele transpuse în scriere braille, precum și subiectul în scriere obișnuită. După distribuirea subiectelor, pentru identificarea eventualelor erori de transcriere și, după caz, menționarea diferitelor figuri/scheme/diagrame și altele asemenea, asistenții dau citire subiectelor.
- c) Pentru candidații cu deficiență de vedere care susțin examenele naționale prin utilizarea sistemului braille, dar nu există condiții pentru transpunerea subiectelor și multiplicarea acestora în scriere braille, subiectele se transmit prin dictare directă de către unul dintre profesorii asistenți, timpul de redactare a lucrărilor scrise fiind contorizat de la momentul finalizării dictării.
- d) Pentru candidații cu deficiență de vedere care optează pentru elaborarea lucrării scrise prin dictare, subiectele se comunică prin citire/dictare, de către un profesor asistent, transmiterea cerințelor putându-se realiza și secvențial.
- e) Pentru citirea subiectelor se poate folosi și tehnologie asistivă, fără conectare la Internet și care să nu permită descărcarea de documente. Dispozitivele pot fi puse la dispoziție de unitățile de învățământ sau pot fi dispozitive personale ale candidaților, verificate în prealabil de către membrii comisiei din centrul de examen.

- f) Citirea subiectelor cu ajutorul tehnologiei asistive (voce sintetică pe laptop, PC etc.) poate fi însoțită de dictarea cerințelor de către un profesor asistent. Candidații pot utiliza laptopurile sau celelalte categorii de dispozitive electronice personale numai după ce au fost verificate în prealabil, astfel încât să nu conțină în memoria internă materiale interzise la examen.

Art.4. În centrele de examen în care susțin examen candidați cu deficiențe de vedere în sistem de scriere braille sau cu tehnologie asistivă, din comisia din cadrul centrului de examen sau, după caz, din subcomisie, fac parte un specialist în transpunerea subiectelor în sistem braille, precum și un cadru didactic cu competențe de utilizarea tehnologiei de acces pentru nevăzători.

Art. 5. (1) Redactarea lucrărilor scrise se realizează prin scriere manuală, prin sistemul de scriere braille, cu ajutorul calculatorului și a unui soft de tipul cititorului de ecran sau prin dictare.

(2) Elevii pentru care se asigură subiectele cu caractere mărite, pot utiliza pentru redactarea lucrărilor scrise mijloace optice de sprijin (lupe sau lentile speciale), precum și mijloace electronice de sprijin (lupe electronice portabile sau aparate de mărit cu circuit închis), proprii sau puse la dispoziție de unitățile de învățământ.

(3) Lucrările scrise în alfabet braille se redactează pe hârtie specială braille, pusă la dispoziție de unitatea de învățământ de la care provin elevii, care poartă ștampila centrului de examen.

(4) După finalizarea elaborării, profesorii asistenți preiau lucrările scrise în alfabet braille, numerotează colile cu cerneală albastră și atașează un număr suficient de coli tipizate pentru transcriere. Pentru fiecare candidat, profesorii asistenți înscriu în colțul negru al primei coli tipizate datele candidatului și efectuează secretizarea conform procedurilor aprobate, în prezența candidatului.

(5) Lucrările scrise în alfabet braille, împreună cu colile tipizate atașate, se preiau de către comisia din centrul de examen și se predau, distinct, comisiei județene/a municipiului București de organizare a Evaluării Naționale, respectiv comisiei de bacalaureat județeană/a municipiului București, în cadrul căreia va funcționa o subcomisie pentru asigurarea transcrierii conținutului lucrărilor din alfabetul braille în alfabetul obișnuit, pe colile tipizate. Membrii acestor subcomisii sunt cadre didactice specializate în scrierea/citirea alfabetului braille. Subcomisia se află în coordonarea președintelui comisiei județene/ a Municipiului București și este numită prin decizie a inspectorului școlar general. Lucrările transcrise se transmit odată cu celelalte lucrări în centrul zonal de evaluare.

(6) Lucrările redactate pe dispozitive electronice se listează în sala în care a fost susținută proba, se copiază de unul dintre profesorii asistenți pe foaie tipizată, care se secretizează conform procedurilor aprobate, în prezența a cel puțin doi membri ai comisiei.

(7) La proba scrisă pentru disciplina Geografie, pentru accesibilizarea modului de lucru pe hartă, candidații cu deficiențe de vedere pot folosi Stiloul Prietenos/PenFriend, care se achiziționează împreună cu etichetele asociate acestora, etichete speciale ce permit înregistrarea vocală.

(8) Lucrările care se realizează prin dictare se scriu de către unul dintre profesorii asistenți, de altă specializare decât disciplina la care se susține proba, în săli separate, supravegheate audio-video. Completarea colțului care se secretizează se realizează, de asemenea, de către profesorii asistenți.

(9) La disciplina Matematică elevii nevăzători au posibilitatea de a redacta descrierea figurilor geometrice acordându-se punctajul conform baremului stabilit.

Secțiunea 2 – Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice deficienței de auz

Art. 6. (1) Candidații cu deficiențe de auz pot solicita susținerea probelor de examen cu subiecte unice în prezența interpreților în limbaj mimico-gestual, cadre didactice din învățământul preuniversitar de altă specialitate decât cea la care se susține proba și care nu au predat la clasele din care provin candidații.

(2) În situația în care nu poate fi asigurat un număr corespunzător de interpreți în limbaj mimico-gestual în condițiile prevăzute la alin. (1), comisiile județene/a municipiului București de organizare a Evaluării Naționale, respectiv comisiile de bacalaureat județene/a municipiului București asigură prezența în fiecare centru de examen în care sunt candidați cu deficiențe de auz, pe toată durata desfășurării probelor, a unor interpreți în limbaj mimico-gestual autorizați, de altă specialitate decât cea la care se susține proba.

(3) Accesul în centrul de examen a interpreților în limbaj mimico-gestual prevăzuți la alin. (1) și (2) este permis în baza unei delegații semnate de inspectorul școlar general.

Art. 7. (1) În vederea accesibilizării cerințelor subiectelor pentru fiecare probă, asistenții transmit candidaților, prin limbaj mimico-gestual, conținutul cerințelor, atât la începutul fiecărei probe, cât și secvențial, după fiecare cerință, după caz. Interpretul în limbaj mimico-gestual poate asigura comunicarea pe tot parcursul probei și poate asigura transcrierea pe foaia de examen a rezolvărilor transmise de elevi prin limbajul mimico-gestual.

(2) Timpul destinat efectuării lucrărilor scrise se mărește cu 1-1,5 ore.

Art. 8 În cadrul probei de evaluare a competențelor lingvistice într-o limbă de circulație internațională din cadrul examenului național de bacalaureat, candidații cu deficiențe de auz nu susțin proba de înțelegere a unui text audiat. În certificatul de competență lingvistică, rubrica respectivă, ce corespunde competenței de înțelegere a unui text audiat, se barează.

Secțiunea 3 – Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice tulburărilor din spectrul autist

Art. 9. (1) Candidații cu tulburare de spectru autist pot susține probele de examen în săli de clasă separate, cu supraveghere audio-video, fără distractori, în prezența unui cadru didactic cu specializarea Psihopedagogie specială, familiarizat cu problematica tulburărilor din spectrul autist, a unui psiholog sau a specialistului - terapeut personal al elevului, în calitate de însoțitor. Accesul acestora în centrul de examen este permis în baza unei delegații semnate de inspectorul școlar general.

(2) În vederea identificării soluțiilor optime de adaptare a modalității de susținere a probelor și pentru evitarea blocajelor sau stărilor de anxietate ale elevului, se asigură cunoașterea prealabilă a candidatului cu profesorul asistent/specialistul însoțitor. Totodată, profesorul asistent/specialistul însoțitor i se poate adresa elevului pentru a-i oferi sprijin în concentrarea asupra rezolvării subiectului, fără a interfera cu conținutul probei de examen.

Art. 10. (1) Subiectele pentru probele scrise se transmit candidaților cu tulburare de spectru autist în format hârtie, cu posibilitatea promptării și administrării secvențiale de către profesorul asistent, după caz.

(2) Redactarea lucrărilor scrise se poate realiza și prin dictare unui profesor asistent, care asigură secretizarea lucrării în prezența candidatului sau prin utilizarea unui calculator.

Lucrările redactate pe calculator se listează în sala în care a fost susținută proba, se copiază de unul dintre profesorii asistenți pe foaie tipizată, care se secretizează conform procedurilor aprobate, în prezența a cel puțin doi membri ai comisiei.

(3) Pe timpul realizării probelor scrise se acordă, la cerere, pauze, avându-se în vedere încadrarea în termenul maxim prevăzut pentru elaborarea lucrării.

(4) Pe timpul realizării probelor scrise este permisă folosirea unui sistem de recompensă tangibil (alimente, jucării) sau vizual (fețe vesele, buline), precum și prezentarea vizuală a timpului.

(5) Timpul destinat efectuării lucrărilor scrise se mărește cu 1-2 ore.

Art. 11. Aplicarea prevederilor art. 10 se realizează integral sau diferențiat, la solicitarea scrisă a părintelui/a reprezentantului legal, în baza recomandării medicului/psihologului.

Art. 12. Prevederile art. 10 și 11 se pot aplica, după caz, pentru toate tulburările de dezvoltare pentru care se solicită în scris adaptarea procedurii de susținere a examenului.

Secțiunea 4 – Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice tulburărilor specifice de învățare

Art. 13. (1) Candidații cu tulburări specifice de învățare care dețin Certificat de orientare școlară și profesională, emis de CJRAE/CMBRAE pot solicita susținerea probelor de examen cu subiecte unice prin adaptarea procedurilor de examinare.

(2) Comisia din unitatea de învățământ asigură condiții de egalizare a șanselor pentru elevii cu tulburări specifice de învățare, prin adaptarea procedurilor în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice deficienței respective.

(3) Exemple de asemenea adaptări sunt:

- a) mărirea cu 1 oră a timpului destinat efectuării lucrării scrise;
- b) citirea subiectelor de către un profesor asistent, de altă specializare decât cea la care se susține proba, pentru elevii cu dislexie. Subiectele se citesc cu voce tare și se pot repeta la cererea elevului;
- c) realizarea lucrării scrise prin dictarea conținutului acesteia, de către elevul cu disgrafie (disortografie), către un profesor asistent, de altă specialitate decât cea la care se desfășoară proba respectivă. Se interzice profesorului asistent să corecteze sau să intervină în dictarea realizată de elev. Pentru această categorie de elevi se organizează clase separate, cu supraveghere audio-video;
- d) asigurarea calculatorului de buzunar/birou, a tablei pitagoreice, a tabelelor cu formule matematice.

(4) Comisia județeană/a municipiului București de organizare a Evaluării Naționale, poate aproba și alte proceduri de susținere a probelor Evaluării Naționale pentru candidații cu TSI, precum și folosirea instrumentelor compensatorii (de exemplu hărți mentale, scheme conceptuale) la propunerea comisiilor din unitățile de învățământ, cu informarea Comisiei Naționale.

(5) Comisia Națională de Bacalaureat poate aproba și alte proceduri de susținere a examenului de bacalaureat pentru candidații cu TSI, precum și folosirea instrumentelor compensatorii (de exemplu hărți mentale, scheme conceptuale) la propunerea comisiilor de bacalaureat județene/a municipiului București.

(6) Elevii cu TSI își vor exprima, în scris, înainte de simularea examenelor naționale, opțiunile referitoare la modalitatea de accesibilizare a subiectului (calculator de buzunar/birou, tablă pitagoreică, table cu formule, hărți mentale, scheme conceptuale).

Art.14. În centrele de examen în care susțin examen candidați cu tulburări specifice de învățare din comisia din cadrul centrului de examen sau, după caz, din subcomisie, face parte un specialist în TSI din cadrul CJRAE/CMBRAE.

3. DISPOZIȚII FINALE

Art. 15. Elevii cu dizabilități, care dețin certificat de încadrare în grad de handicap, beneficiază de drept de condiții de egalizare a șanselor, prin adaptarea procedurilor de examinare, conform prevederilor art. 31 din Metodologia de organizare și desfășurare a evaluării naționale pentru elevii clasei a VIII-a, în anul școlar 2010-2011, aprobată prin Ordinul MECTS nr. 4801/31.08.2010, valabilă și pentru evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a – 2019, conform prevederilor OMEN nr. 4813/29.08.2018 și ale art. 91 din Metodologia privind organizarea și desfășurarea examenului de bacalaureat-2011, aprobată prin Ordinul MECTS nr. 4799/31.08.2010, valabilă pentru examenul de bacalaureat național – 2019, conform prevederilor OMEN nr. 4830/30.08.2018.

Art.16 Pentru asigurarea mijloacelor/instrumentelor necesare adaptării procedurilor de examinare, unitățile școlare transmit părinților elevilor cu TSI, care susțin examene naționale, că depunerea cererilor pentru adaptarea procedurilor de examinare se realizează înainte de simularea examenelor naționale.

Art. 17. (1) La solicitarea conducerii unității de învățământ, comisia de examen județeană/a municipiului București aprobă aplicarea prevederilor prezentei proceduri potrivit tipului și gradului de deficiență, tulburare de spectru autist și numește/deleagă specialiștii în comisia/centrul de examen.

(2) Pentru cazuri speciale, vizând oricare dintre tipurile de deficiențe/handicap, Comisia Națională de Bacalaureat, respectiv Comisiile județene/a municipiului București de Organizare a Evaluării Naționale pot aproba și alte proceduri de susținere a probelor de examen pentru elevii cu deficiențe, la solicitarea comisiilor de bacalaureat județene/a municipiului București, respectiv la solicitarea comisiilor din unitățile de învățământ, pentru Evaluarea Națională, în baza documentelor medicale prezentate la înscriere.

Art. 18. (1) Toate persoanele care au acces în sălile de examen în calitate de asistenți, interpreți în limbaj mimico-gestual, însoțitori ai comisiilor etc., pentru a oferi sprijin elevilor cu deficiențe, conform mențiunilor din secțiunile precedente, trebuie să fie în situație de compatibilitate, respectiv să nu aibă rude sau afini până la gradul al IV-lea printre elevii care participă la respectiva sesiune de examen.

(2) Înaintea fiecărei probe de examen, profesorii asistenți sunt instruiți cu privire la aplicarea prevederilor prezentei proceduri.

Art. 19. (1) Ministerul Educației Naționale asigură postarea pe site-ul propriu și transmiterea prezentei proceduri în inspectoratele școlare județene/ISMB, care au obligația diseminării acesteia în fiecare unitate de învățământ preuniversitar care școlarizează elevi în clasa a VIII-a, respectiv în clasele a XII-a/a XIII-a. Conducerile unităților de învățământ răspund de informarea elevilor și a părinților cu privire la prevederile prezentei proceduri.

(2) Conducerile unităților de învățământ și ale inspectoratelor școlare întreprind măsuri pentru informarea părinților tuturor elevilor cu deficiențe care susțin examenele naționale cu privire la modalitățile de adaptare a procedurilor de examinare de care pot beneficia, la

cerere, precum și cu privire la calendarul și locul depunerii solicitării respective. Informațiile vor fi afișate la sediul fiecărei unități/instituții de învățământ, precum și pe site-urile acestora și se va indica și numărul de telverde la care pot fi obținute informații suplimentare.

Art. 20. (1) Părintele/tutorele legal solicită în scris conducerii unității de învățământ adaptarea modalității de examen conform prevederilor metodologice și ale prezentei proceduri, în baza certificatului de încadrare în grad de handicap sau a certificatului de orientare școlară și profesională, iar pentru elevii cu tulburări de învățare, care nu dețin certificatul de încadrare în grad de handicap, în baza unei adeverințe medicale eliberate de comisia medicală județeană/a municipiului București de orientare școlară-profesională sau, în județele în care nu funcționează comisii medicale de orientare școlară-profesională, în baza unui document medical eliberat de medicul specialist.

**DIRECTOR GENERAL,
Mihaela Tania Irimia**

**INSPECTOR GENERAL,
Liana Maria Mitran Duțu**

**DIRECTOR GENERAL,
Corina Marin**

**DIRECTOR
Adrian Bărbulescu**

**INSPECTOR GENERAL,
Maria Cristea-Stoea**

